

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VII. Dictum Erasmi, & quid Trinitarij de ipso dicant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

bertatem inuenit quā in Polonia reliquerat, sibi-
que rem cum duro & inclementi retinere esse ni-
mis fero intellexit, a quo ut paucis dicam, igni fuit
addictus, Anno MDLV Volebat nempe Calvinus
nisi fieri hominis supplicio Arrianismi de se con-
ceptam in animis multorum suspensionem amoliri:
suo nihil tamen segnus post mortem Seruati reli-
qui complices Trinitatem oppugnabant, & pro-
pheta quod haec tenet Ecclesia canere consuevit, *O
veneranda Trinitas*, suis in conuentibus cani vo-
luerunt, *O veneranda Bonitas*. Sed & voci illi
duo huc *Consubstantialium*, primā ab Arrio mo-
tam hinc post duodecim fere saecula rursus in-
tentarunt quod in Sacra Scriptura non existeret.
Iidem Iesum Christum pro Propheta tantum habent,
quod enim aiunt tunc quum in Iordane baptiza-
tus, & ex caelo vox illa audita esset (b), *Hic est filius
meus dilectus*, in filium a Deo adoptatum fuisse. An-
non hic idem Cerinthi & Ebionis fuit error, Hie-
ronimo teste? (c) Et quia Trinitatis mysterium
hi homines comprehendere non possunt, vnum
tantum Deum sine vili personarum distinctione
esse volunt. Econtrario Deitas de quibus supra di-
ctum est *Deos tres faciens* in qua secta antesignanus
nostro tempore fuit quidam Petrus Gomehus
& alius quidam Farnouius nomine Ex illis & pes-
simus apostata Steinhelgerus Melanchthonis dis-
cipulus, qui Anno M. DLXI religionem in Polo-
nia vehementer turbauit, malle, e ait ad monasterium
suum redire quam in Spiritum S. credere, quum Spiritus
S. diuinitas neque ex nouo Testamento, vti nec ipsa Tri-
nitas probari possit. *Se quāquam adigi non posse, ut quid-
quam credat quod non in Verbo Dei expressis verbis con-
tineatur. Quoties Trinitatis nomen audiat: nomen id
femina cuiusdam sibi videri quae tres habuerit maritos.*
Non opus est ut ad eiusmodi blasphemiarum per-
uestigandam originem longius abeamus. (d) Lu-
theri schola Duracensis equus fuit, è quo om-
nes isti Sinopes ad veterem illam Troiam ut sic
loquamur, nempe Ecclesiam euastandam prodie-
runt. Budaeus vnus ex Seruati discipulis, è S. Scrip-
tura xi. loca seu auctoritates collegit, quibus pro-
batur Spiritum S. Deum non esse. Reliqui
vero narrat, Lithuanum quendam Equitem morti-
am vicium quum symbolum recitaret Aposto-
licum, & verba illa, *Credo in Spiritum S.* iam protu-
lisset statim subiecisse male à se dictum, neque e-
nim in Spiritum S. se credere ac mox infelicem
animam effluisse.

VII. Erasmus tantam sectarum ac diuersarum
opinionum multitudinem quotidie pullulare vi-
dens atque audiens, Atheismum quam proxime
inflare facile coniecit, iuxta illud quod in Apoca-
lypsi S. Ioannis de Latheri seu stella de caelo ca-
dentis tempore est praefiguratum dum praedica-
tibus ex eo exortis, seu locustis dicitur praesse An-
gelus dictus *Exterminans*. Hinc in epistola qua-
dam ad Belgas suos scribit, *Nouos illos Christianos
nihil melius esse Iudaeis & Turcis, ut qui Iesum Chri-
stum Prophetam quidem, aut etiam Deum aliquando
appellunt, eiusmodi tamen Deum qui Moyses & Prophetis
maior non sit.* (e) Et tamen Antitrinitarii hunc eun-
dem erroris sui patronum facere non dubitant. (f)
Aiunt enim, à Luthero & Melancthone tamquam
Moyses & Aaron, crassiores errores esse decessos & profli-
gatos. Post hos Zuinglium, Calvinum & Martyrem, ve-
lus *Esaiam, Hieremiam & Ezechielem*, subtiliores in
lucem protraxisse ac confutasse. Tandem vero Seruatum
& Erasmus, destructo in primis Trinitatis ac Deitatis
Christi & Spiritus Sancti commento, velut Christum
& Sanctum Ioannem, Evangelica legu perfectionem at-
tigisse. A Lutheranis idem aiunt Papatus rectum
detectum, à Calvinistis muros subruos, a se vero
ipsa fundamenta esse euersa. Sed de his latior erit
dicendi campus quando de Polonia nobis sermo
erit. In Erasmi quid. m libris nihil omnino occur-
rit quod ad ipsorum erroris patrocinium faciat,
nisi forte quum ait in Praefatione S. Hieronij Operi-
bus praefixa, *A nobis spiritum Sanctum Deum appel-
lari, quod antiqui numquam facere ausi sunt* In quo
valde errat Erasmus. Iustinus enim Martyr ait,
*Spiritum S. eiusdem esse cum Patre & Filio natura atq;
essentia* (g) Clemens Alexandriaus dicit, (h) *Spiri-
tum S. unitate esse omnia, ad quem & per quem sint res
omnes*. Eusebius Alexandrinus *Patri & Filio consub-
stantialem appellat*. (i) S. Athanasius dicit, *Spir. S. Pa-
tris esse substantiam, eandem cum Patre & Filio Dei-
tatem*. Idem S. Basilus aduersus Eunomium (i)
S. Chrysostomus (k) & S. Augustinus mille locis
testantur. Sed de Erasmo, & quomodo is initio
diuersarum opinionum quae tum inundauerant,
torrente abreptus, ad Catholicae Ecclesiae senten-
tiam

a Vid. Pisan. in Concil. Nicen. b Luc. 3. 22. c In Cath.
Tejl. Script. Eccles. d Vid. Staph. de Luth. concor. e In
Praef. lib. 5. Basil. de Spir. S. f Lib. de ver. & fals. vn. Dei-
Pat. & fil. cap. 1. g In Expos. su. h Lib. 5. Pad. c. 12. i In
Nic. Conc. disp. cont. Arria. k De Spir. S. lib. 5.

tiam tandem se totum conformarit, alibi dicam. Ex Antitrinitarijs illis vix quisquam maiori contentione pestiferam hanc doctrinam propagavit, quam Georgius Paulus, de quo supra aliqua mentio fuit facta, homo ambitiosus, impudens, impius, blasphemus, vti à Schlüsselburgio Lutheranorum appellatur, eam ob causam præcipue, quod scribere ausus est Lutherum scintillam tantum aliquam veritatis habuisse, sibi vero ac socijs plenam victoriam & triumphum deberi.

VIII. Sed & Petrus Stator & Georgius Blandratius in eodem stadio vehementer deludarunt. (a) Et hic quidem Albæ cum Lutheranis disputans, aperte fallus est à Lutherò sibi primum ad prævidendam veritatem, quam coram Senatu Genevensi confessus, & quam etiam ad extremum usque spiritum defendere paratus sit, oculos esse apertos. Id vero illis negantibus, Commentarios Lutheri in primum Caput Geneseos protulit: Sane Lutherum ad Arrianismum sensum delapsum, quum aliam illud suspicionem facit, quod non multo ante mortem è Litania verba illa tolli iussit, Sancta Trinitas, vnus Deus, miserere nobis. (b) Deinde etiam Lutherani per Austriam Prædicantes, ex Colloquij seu Conuentus inter ipsos habiti decreto, solennem illam omnium precationum, quæ in Ecclesia sunt clausulam, per Christum Dominum nostrum, immutarunt, substituètes illa verba, Per Christum seruum tuum fidelem. Sed Lutherani culpam blasphemix huius doctrinæ non magistro suo, sed Zuinglio & Caluino imputandam esse cõtendunt. Illa certè ad SS. Trinitatem directa præcatio Caluino numquam placuit, quod barbariam saperet. Idem aperte scribit, *Filium non esse è substantia Patris genitum. Personas Trinitatis nihil aliud esse quam proprietates. Quinetiam voces illas, Persona, substantia, plane abolitas atque obliteratas cupiebat. Deum immortalem! in quas tenebras incidunt qui clarum intueri solem non dignantur!* Sed, meo iudicio non errauerit quis, si vtrique tam Luthero quam Caluino blasphemiam hanc doctrinam acceptam ferendam putet. Blandratius certe cum Lutheranis disputans, Lutherum; cum Calvinianis, Caluinum auctorem producebat. Cum Prædicante quodam Calviniano aliquando colloquens, eum rogavit ut quæ à Calvino cap. 11. & xv. Institutionum de Iesu Christo scripta essent, inspiceret: quod ille facere plane recusabat. Stancarus, (c) Tua, inquit, è Caluino, de Filio Dei doctrina, tota Arriana est. Sed & in omnibus Catechismis nullum de Trinitate

verbum; & in omnibus Precationum formulis nullum ad Dei Filium aut Spiritum Sanctum videas, legas audias. Hinc Schlüsselbergius Lutheranus, Negare inquit, non potestis, vestras omnes Ecclesias quas Reformatas dicitis, Arrianismum sapere. Magister noster Lutherus hanc pronunciauit sententiam, omnes Sacramentarios Arrianos esse. Sed & operæ precium est audire quomodo de nouis his Arrianis in Catalogo suo hæreseon loquatur. *Doctrina Caluini, inquit, pestifera Arrianorum hæresin produxit, ut ipsi fatentur. Sed & quantum à doctrina illa absint, exemplis demonstrari potest: quorum vnum hoc loco allegare sufficiet, nimirum Adami Neuferi, Prædicantis olim Heidelbergensis primarij, qui è Zuingliano Arrianus, ex Arriano denique Mahumetista factus, Constantinopoli cum multis alijs Calvinistis circumcisus fuit. (d) Idem non multo post, An. scilicet MDXXXIV. die 11. Iulij. ad Stephanum Gerlachium sua manu scriptam epistolam misit, qua testatur, nullum sibi Arrianum notum esse qui non Calvinista fuerit. Tales fuisse Seruetum, Blandratum, Paulum, Alciatum, Dauidem, Gentilem, Grubaldum, Siluanum, & alios eoque qui Arrianismum vitare vellet, et Calvinismum fugiendum esse. Has noui huius Musulmani litteras idem Gerlachius Tubingæ hoensto ac mihi noto viro inspiciendas dedit, qui suis oculis eas vidisse ac legisse se mihi testatus est. Ite Geneuenses, si placeat, & inspiciat quæ Ioannes Mathæus in libro suo De cauendo Calvinistarum fermento de vobis scribat. Negari certe non potest, & quidem ipse Beza in vita Caluini fatetur, omnes illas hæreseon sordes quas Italia euomit, Geneuæ fuisse collectas. Initio more in scholis vsitato quæstiones eiusmodi proponebantur: tandem vero aperte in Senatu quoque cui Caluinus intereat, afferbantur. Sed cum Caluino Dictatore cuncta ibidem gererentur, ipsius Confessionis Fidei plerique quidem subscribere coacti sunt; sed penna sola persæpe, cor vero procul erat ab eâ. Nec mora, vbi apostata illi vident merces has eo loco, vnde primum eiusmodi hæreticas merces pangendi exemplum luculentum erat acceptum, parum gratas esse, alius aliud dilabi cœperunt, vt venales eas alibi proponerent ita factum est*

a Vid. Symler in præf. lib. de ater. Dei filio. b Staph. in epist. ad Episc. Agriensem. Crom. lib. 2. Hofi. in epist. ad Ducem Prussiae Caluin. cont. Val. Gentil. & 2. epist. ad Polonos. Inst. lib. 1. cap. 13. sect. 19. & 23. ibi. sect. 25. c cont. Geneu. f. 118. d Georg. Eder. in 2. part. Inq. Euang.